

21.2x24.91	1/2	16 עמוד	מקור ראשון - מוספים מיוחדים	13/04/2018	63110399-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

"אני כורע ברך, ומדווח: צדקת, השיבה לעברית הוליקה לשיבה אל המולדת. ואני מבטיח: נמשיך, ניאבק ונשמור"

אבשלום קור כותב לאליעזר בן-יהודה

שְׁנֵי הַדְּבָרִים שֶׁבְּלֵעֲדֵיהֶם
לֹא יִהְיוּ הַיְהוּדִים לְעַם:
הַדְּאָרְץ וְהַלְשׁוֹן

א. א. יהודה

DOS SON LAS COZAS QUE SIN EYAS
NO PUEDRAN LOS JUDIOS SER
NACION: LA TIERRA Y LA LINGUA

צוויי זאכן און וועלכע
יידן וועלן ניט זיין קיין
פאלק: לאנד און שפראך

מסרר החנוך והתרבות • מבצע הנהלת הכשרון לעם

מורנו ורבנו, אליעזר בן יהודה בן ה'160,
חג שמח!

אני מתבונן בתמונתך, התלויה מול הכניסה לביתי - כרוזה שנתלתה בחוצות ארצנו, כשנתבקשת לשיבה של מעלה. נכדתך רינה רוז, בתו של איתמר, היא שהעניקה לי אותה. הכרוזה מביאה את אמרתך: "שני הדברים שבלעדיהם לא יהיו היהודים לעם - הארץ והלשון". שהרי מעולם לא ניתקת בין שובנו אל העברית לבין שובנו לארצנו.

ובכן, אני שמח לבשר: לפני שבעים שנה קמה מדינת ישראל, 1,900 שנה לאחר אוברון עצמאותנו וראשית גלותנו. מניין חדש לנו: אתה נהגת להדפיס בראש עיתונך ובראש כרכי מילונך את מניין השנים מיום "הכרזת חרותנו עליידי אנגליה" (הצהרת בלפור). והנה מונים אנו עתה שבעים שנה מיום הכרזת חירותנו מפי דוד בן-גוריון, שהיה ראש הממשלה הראשון של מדינתנו.

צדקת, מורנו: סבבת, הטפת וטענת כי אם נשוב ללשוננו - נזכה גם לשוב לאדמתנו. והנה כך היה: שני דורות לאחר שכתב אברהם מאפו (בארץ הולדתך, ליטא) את ספר האהבה העברי הראשון של הזמן החדש ("אהבת ציון" על אמנון ותמר) ובעקבותיו אליקים צונזער, שחיבר את השיר העברי הראשון של הזמן החדש ("השושנה"): ונפתלי הרץ אימבר, שחיבר את "התקווה" - המנון מדינתנו; ולאחר שייסדת (בדבקותך!) את "ועד הלשון העברית" - אחרי כל אלה, כוכור לך, הקים הרצל את התנועה הציונית, וכעבור 50 שנה קמה גם המדינה.

אתה זוכר, בוודאי, שהרצל אמר תחילה שקשה לשער כי יוכלו אנשים לקנות כרטיס רכבת בעברית? והנה 6 מיליון חצי יהודים ועוד 2 מיליון אחרים שאינם יהודים קונים כרטיס רכבת בעברית בלבד ברכבת ישראל, ברכבת הקלה בירושלים, בכרמלית ובמטרונית בחיפה, ברכבל בראש הנקרה, במצדה ובחיפה ועוד מעט גם ברכבת הקלה בגוש דן. והרי גם הרצל הבין זאת, ומינה לבנו הצעיר מודה פרטי לעברית.

וגלי יהודים, כנבואת נביאינו, מארבע כנפות תבל, מארץ צפון ומיפתאי ארץ, נקלטים ומדברים עברית.

סופר עברי, ששמו עברי (ש"י עגנון), זכה בפרס העולמי לספרות "פרס נובל". ויש לנו טילים לחלל החיצון, הנקראים בעברית - "שביט", "עמוס". ומטוסים וצוללות הנקראים בעברית - "איר", "תנין" ועוד. ושדות גז בים, ששמן - "תמר", "לויתן". המטבע שמו עברי - שקל, חברות תעופה ושמן "אל על" ו"ארקיע". מיליארד סינים מעריצים כדורגלן שלנו ששמו עברי: ערן זהבי. וכינו בתחרות הזמר של כל אירופה בשירים שפיארו את העברית: "אבניבי" ו"הללויה". לחברת החשמל יש יצגנים ששמן "שקע ותקע". על יסוד שיירות החמורים והגמלים במשנה (תְּמָרָה, גְּמָלָה) יצרת (עם חבריך) את המונח "רכבת" לשיירת רכב. והנה הקמנו צבא ובו לשיירות כלי טיס

6.74x23.16	2/2	עמוד 17	מקור ראשון - מוספים מיוחדים	13/04/2018	63110398-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

וכלי שיט אנו קוראים: טייסת ושייטת.

אתה זוכר, מורנו ורבנו, כשנוסדה האוניברסיטה העברית על הר הצופים, הצעת (עם זאב ז'בוטינסקי והרב קוק) שהיא תיקרא "מכללה". ובכן, עד היום היא נקראת "אוניברסיטה", אבל מאז צצו ברחבי המולדת, מרמת הגולן והרי הגליל ועד חוף ים סוף, עשרות מכללות, ההומות שוחרי דעת רבים.

מכל ראשי ממשלותינו היה אחד, דגול מרובה, שהמשיך בדרכך ממש: משה שרת. היה בימיו מלון גנים מפואר בירושלים ושמו "הולילנד". הודיע שרת כי כל עוד הוא ראש הממשלה, לא ישתתף בקבלות פנים במלון ששמו לו עזי. בעלי המלון נאלצו לשנות את שמו ל"ארץ הצבי". אבל אך פרש שרת מתפקידו, הם חזרו לסדרם ולשם "הולילנד". לימים, ראש ממשלה אחד, שהיה גם ראש עיריית ירושלים הקים (על שטח המלון) שכונת פאר וקרא לה, ובכן, "הולילנד". אמנם הוא נדון למאסר, אך לא על העברה הזאת.

אני רוצה לספר לך גם שבחלופי הדורות שינתה העברית את פניה: בילדותנו, על סרט גרוע אמרנו "חבל על הזמן". ואילו כיום, אמירת "חבל על הזמן" הפכה לציון לשבח, ונכדת השכנים ביקשה להחמיא לסבתא ואמרה: "סבתא, את - סוף הדרך!". בלשון הילידים, העברית פונה לעתים 180 מעלות, כמו ההברל בין השחור לבין השחר.

בכל זאת, פה ושם פוקדת אותנו רוח שטות של חיקוי של שם או שלט אמריקני, ואולי נגיד: עם ריקני. עיתוננים ושמש "דה מרקר" ו"גלובס". חברת "אל על" הקימה חברת בת ושמה "אפ". עיריית ירושלים בנתה היכל ספורט ושמו "ארנה".

ואתה זוכר: מייסדי ארה"ב דנו בשאלת יסוד - איזו לשון ידברו בארצות הברית החדשות? היו שדגלו באנגלית, אבל כנגדם טענו שאנגליה היא האויב. אחרים הציעו הולנדית, שהרי יש ניריורק וניו־אמסטרדם. היו שהגו מהפכה - להחיות שפה קדומה, הלטינית. וקבוצה רביעית העדיפה והציעה להחיות שפה קדומה אחרת, את העברית. אני אומר לעצמי, לעתים, שאילו ניצחו בארה"ב הרוגלים בעברית, ייתכן שהיום היינו רואים בארצנו שלטים בעברית.

בכל זאת איננו אומרים נואש: המוסד העליון הוא הכנסת. ושלא כמו בימי בית המקדש השני, איש לא מציע לשנות את שמו ליוונית (סנהדרין) או לאנגלית (פרלמנט).

מורנו ורבנו, אליעזר בן יהודה. בשנות ילדותי לא יכולתי לעלות לקברך על הר הזיתים. ואף אשתך האהובה, חמודה, שנפטרה לאחר קום המדינה, לא זכתה להיטמן לצידך - כי היה ההר שבוי בידי מלך עבר הירדן. והנה עתה, על סף יום עצמאותנו ה־70, אני מתייצב בפני קברך, אליעזר בן יהודה, הר הזיתים שוב בידינו, אני כורע ברך, ומדווח: צדקת! השיבה לעברית הוליכה לשיבה אל המולדת! גם צדקת! גם ניצחת! ואני מבטיח: נמשיך, ניאבק ונשמור.